

ĐỊA LÝ 10 BÀI 6

HỆ QUẢ CHUYỂN ĐỘNG XUNG QUANH MẶT TRỜI CỦA TRÁI ĐẤT

I. Chuyển động biểu kiến hàng năm của Mặt Trời

- Khái niệm: Là chuyển động nhìn thấy nhưng không có thật của Mặt Trời hàng năm diễn ra giữa hai chí tuyến.
- Nguyên nhân: Do trục Trái Đất nghiêng và không đổi phương khi chuyển động cho ta ảo giác Mặt Trời chuyển động.
- Hiện tượng Mặt Trời lên thiên đỉnh lần lượt xuất hiện từ chí tuyến Nam (22/12) lên chí tuyến Bắc (22/6).
- Khu vực có hiện tượng Mặt Trời lên thiên đỉnh 2 lần/năm: khu vực giữa hai chí tuyến.
- Khu vực có hiện tượng Mặt Trời lên thiên đỉnh một lần/năm: tại chí tuyến Bắc và Nam.
- Khu vực không có hiện tượng Mặt Trời lên thiên đỉnh: vùng ngoại chí tuyến Bắc và Nam.

II. Các mùa trong năm

Mùa là một phần thời gian của năm có những đặc điểm riêng về thời tiết và khí hậu.

- Mỗi năm có 4 mùa:
 - Mùa xuân: từ 21/3 (lập xuân) đến 22/6 (hạ chí).
 - Mùa hạ: từ 22/6 (hạ chí) đến 23/9 (thu phân).
 - Mùa thu: từ 23/9 (thu phân) đến 22/12 (đông chí)
 - Mùa đông: từ 22/12 (đông chí) đến 21/3 (xuân phân).
- Ở Bắc bán cầu mùa ngược lại Nam bán cầu. Nguyên nhân do trục Trái Đất nghiêng không đổi phương khi chuyển động, nên Bắc bán cầu và Nam bán cầu lần lượt ngả về phía Mặt Trời, nhận được lượng nhiệt khác nhau sinh ra mùa, nóng lạnh khác nhau.

III. Ngày đêm dài ngắn theo mùa, theo vĩ độ

Khi chuyển động, do trục Trái đất nghiêng, nên tùy vị trí của Trái đất trên quỹ đạo mà ngày đêm dài ngắn theo mùa và theo vĩ độ.

- Theo mùa:
 - Ở Bắc bán cầu:
 - Mùa xuân, mùa hạ:
 - Từ 21/3 đến 23/9 ngày dài hơn đêm.
 - Ngày 21/3: mọi nơi ngày bằng đêm = 12 giờ.
 - Ngày 22/6: thời gian ngày dài nhất.
 - Mùa thu và mùa đông:
 - Từ 23/9 đến 21/3 năm sau: ngày ngắn hơn đêm.
 - Ngày 23/9: mọi nơi ngày bằng đêm = 12 giờ.
 - Ngày 22/12: thời gian ngày ngắn nhất.
 - Ở Nam bán cầu thì ngược lại.
- Theo vĩ độ:
 - Ở xích đạo quanh năm ngày bằng đêm.
 - Càng xa Xích đạo thời gian ngày và đêm càng chênh lệch.
 - Tại vòng cực đến cực ngày hoặc đêm bằng 24 giờ.
 - Ở cực: Có 6 tháng ngày và 6 tháng đêm.